

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(повне найменування закладу вищої освіти (наукової
Міністерства освіти і науки України, Харків

прийняла рішення

установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 10 – «Природничі науки»
(галузь знань)

на підставі прилюдного захисту дисертації «Ландшафтно-екологічні основи територіальної
організації зелено-блакитної інфраструктури малих міст (на прикладі м. Чугуїв)»
(назва дисертації)

за спеціальністю 103 – «Науки про Землю»
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і
спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

"03" червня 2025 року.

Гречко Аліна Андріївна 1997 року народження,
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача)

громадянка України
(назва держави, громадянином якої є здобувач)

освіта вища: закінчила у 2020 році Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю 101 «Екологія»
(за дипломом)

Працює викладачем в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, м. Харків
(посада) (місце основної роботи, відомче підпорядкування, місто)

з 2024 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна Міністерства
освіти і науки України, Харків
(найменування закладу вищої освіти (наукової установи),
підпорядкування, місто)

Науковий керівник (керівники) Максименко Надія Василівна, доктор географічних наук, професор,
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності),
завідувач кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна, Шкаруба Антон Дмитрович, кандидат географічних наук,
старший науковий співробітник Естонського університету наук про життя м. Тарту, Естонія
(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Здобувач має 31 наукову публікацію за темою дисертації, з них 2 статті у періодичних наукових
виданнях інших держав, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 розділ у монографії, у
т.ч.:

1. Kucher A., Hrechko A. Assessment and analysis of regional features of resource-saving land use for
sustainable management. Scientific Papers: Series «Management, Economic Engineering in Agriculture

and Rural Development», 2021, Vol. 21, Is. 1, 431–441.

2. Гречко А. А. Досвід та переваги застосування зелених дахів як елементу зеленої інфраструктури. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Екологія»*, 2022, Випуск 26, С. 32-42.

3. Гречко А. А., Максименко Н. В., Шкаруба А. Д., Кутузов С. О. Біорізноманіття рослин приміських луків для створення міських газонів з польовими квітами. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*, 2024, Вип. 41, С. 98-110.

4. Максименко Н. В., Гречко А. А., Клещ А. А. Аналіз територіальної структури урболандшафту м. Чугуїв для потреб впровадження концепції зелено-блакитної інфраструктури. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*, 2024, Вип. 40, С. 25-31.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці

Ачасов А. Б., доктор сільськогосподарських наук, професор, в.о. завідувача кафедри екології та менеджменту довкілля Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (голова спеціалізованої ради).

Андрій Борисович відзначив, що дисертаційне дослідження Гречко Аліна є завершеною науковою працею, яка за змістом і оформленням відповідає вимогам «Порядку, присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу освіти, наукової установи про присудження наукового ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01 2022 р. № 44). Це надає вагому підставу, для присудження здобувачці наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю».

Пересадько В. А. доктор географічних наук, професор, професор кафедри фізичної географії та картографії, декан факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (офіційний рецензент). Оцінка позитивна, серед зауважень:

1. В дисертаційному дослідженні використовується значна кількість спектральних індексів для визначення необхідності створення об'єктів зелено-блакитної інфраструктури, які індекси виявилися більш корисними?

2. У кваліфікаційному дослідженні, дисертантка використовує цілий ряд специфічних показників оцінки існуючих зелених насаджень для виявлення перспективних шляхів розбудови зелено-блакитної інфраструктури міста Чугуїв. Це і вуглецева смісьовість об'єктів ЗБІ, і цілий арсенал спектральних індексів. Чому б, наприклад, не простежити динаміку цих показників протягом цілого року?

3. Відповідно до Наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження переліку інвазійних видів дерев із значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісів» № 184 від 03.04.2023 р. зазначено два запропоновані автором види рослин для висадки, а саме робінія та павловнія, яка пропонується як заміна постраждалим деревам, що автор думає з цього приводу?

4. В дисертаційному дослідженні вивчається ефект міського острова тепла за допомогою польових обстежень, попри значну кількість спектральних індексів, використаних у дослідженні. Тож питання чому використане польове обстеження?

Рецензент відзначила, що дисертаційне дослідження є завершеною науковою працею, яка за змістом і оформленням відповідає вимогам «Порядку, присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу освіти, наукової установи про присудження наукового ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01 2022 р. № 44). Це надає підставу, для присудження здобувачці наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю».

Кравченко К. О. кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії та регіоназнавства імені Костянтина Нємця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (офіційний рецензент). Оцінка позитивна, серед зауважень:

1. В роботі обрано місто Чугуїв у якості модельної території дослідження, та зазначено, що місто Чугуїв – це типове мале місто з потужним природно-ресурсним потенціалом, проте не подано аргументації, чому саме воно є репрезентативним для інтерполявання отриманих результатів на інші малі міста України (С. 27-28). Виникає питання: наскільки результати можуть бути узагальнені для інших малих міст України з інакшими морфоструктурами, рівнем урбанізації чи соціально-економічним рівнем розвитку

2. Фрагментарним є аналіз нормативно-правових підвалин для впровадження концепції ЗБІ в Україні. В роботі згадуються європейські стандарти впровадження (С. 38-60) бракує аналізу вітчизняного законодавства у контексті реалізації запропонованих рішень.

3. Недостатньою є візуалізація результатів спектрального аналізу (NDVI, NDMI, NDBI тощо) (С. 118–130). Хоча згадується використання індексів для оцінки екологічного стану, відсутні відповідні тематичні карти або діаграми.

4. Фрагментарними є пояснення вибору конкретного переліку рослин у кейсах ревіталізації в місті Чугуїв (С. 156–170). Було б доцільно надати пояснення щодо екологічної доцільності чи адаптивності кожного виду, з урахуванням ландшафтної специфіки.

5. Запропонований дисертанткою SWOT-аналіз виглядає дещо описовим, без глибокого стратегічного аналізу. Визначені сильні й слабкі сторони не завжди корелюють з можливостями/загрозами, відсутні сценарні наслідки реалізації або відмови від рекомендованих рішень (С. 224-225).

6. В роботі недостатньо мірою висвітлено соціальний ефект від функціонування ЗБІ, узагальнено як результат наведено «покращення життя населення», проте важливим елементом реалізації концепції ЗБІ є залучення місцевої громади, популяризація щоденної рекреації, тощо.

7. У дослідженні застосовано широкий спектр індексів (NDVI, NDMI, NDBI тощо), але не зазначається похибка розрахунків, масштаб аналізу, точність даних та вплив сезонності на отриманий результат. Це може критично вплинути на достовірність висновків

Катерина Олександрівна відзначила, що дисертаційна робота здобувачки ГРЕЧКО Аліни Андріївни «Ландшафтно-екологічні основи територіальної організації зелено-блакитної інфраструктури малих міст (на прикладі м. Чугуїв)», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 103 – Науки про Землю, є завершеною науковою працею, що виконана на відповідному теоретичному та методологічному рівні, має наукову новизну, науково обґрунтовані результати, теоретичне і прикладне значення.

Царик Л. П., доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геоекології та гідрології географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (офіційний опонент). Оцінка позитивна, серед зауважень:

1. Опис і застосування використаних методів у проведеному дослідженні вартувало б доповнити ще кількома, а саме польовим експедиційним, прогнозно-екологічним.

2. Проведений аналіз елементів зелено-блакитної інфраструктури побудований на висвітленні позитивних сторін їх застосування. Однак на практиці зустрічаємось із негативними наслідками. Чи зустрічали Ви в літературних джерелах, чи відеоках спеціалістів-практиків подібну інформацію?

3. З цією метою в роботі вартувало б використати методи ландшафтно-екологічного прогнозування для визначення ймовірних змін пропонованих елементів ЗБІ в часі, їх безпечного і тривалого функціонування.

4. В роботі доцільно було б використати окремі підходи методики проф. М.Д. Гродзинського щодо ландшафтно-екологічної оптимізації території міста Чугуєва, звернувши увагу на пріоритетності біо-екологічного і антропо-екологічного підходів.

5. Для реалізації запропонованих заходів у практичній площині окрім проблем з фінансуванням створення елементів ЗБІ, в перспективі - це підготовка працівників обслуговування мережі такого роду об'єктів тощо.

6. При задекларованих семи основних завданнях дослідження спостерігаємо 18 висновків, які потребують узагальнення відповідно поставленим завданням.

Любомир Петрович, зазначив, що дисертаційне дослідження Гречко Аліни Андріївни «Ландшафтно-екологічні основи територіальної організації зелено-блакитної інфраструктури малих міст (на прикладі м. Чугуїв)» присвячене актуальній темі, основні положення і висновки якої є обґрунтованими та достовірними та належно висвітлені у публікаціях. Дисертація є цілісною, завершеною, самостійною працею. Вона присвячена вирішенню важливого і актуального науково-прикладного завдання – визначенню ландшафтно-екологічних основ територіальної організації зелено-блакитної інфраструктури малих міст, що має суттєве значення для наук про Землю і відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Авторка дисертаційної роботи – Гречко Аліна Андріївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 103 «Науки про Землю» (галузь знань 10 Природничі науки).

Яценюк Ю. В., доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії природничо-географічного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, (офіційний опонент). Оцінка позитивна, серед зауважень:

1. Виходячи з інформації рис. 1.2., парки та сади є природно-антропогенними елементами зелено-блакитної інфраструктури. Однак, трохи нижче, на цій самій сторінці, зазначено, що вони є антропогенними комплексами ЗБІ.

2. Здобувачка до флювіальних форм рельєфу на території м. Чугуїв відносить лише першу та другу надзаплавні тераси (с. 82). Виходить, що виділені авторкою заплавний і яружно-балковий типи ландшафтних комплексів міста мають інше походження (с. 84).

3. Не зрозуміло на основі яких критеріїв виділено і названо типи антропогенних ландшафтних комплексів міста Чугуїв (с. 88). З інформації у таблиці 2.2. виходить, що у структурі селищного і рекреаційного типів виділено по три типи ландшафтів (с. 89). У такому разі це мали би бути підтипи.

4. На наш погляд, у першому розділі треба було з'ясувати, що екологічна інфраструктура складається із зеленої, сірої та блакитної та подати структурну схему.

5. В аналізі екологічного стану території м. Чугуїв не вистачає відсоткового співвідношення території з різним ступенем сприятливості екологічних умов (с. 133–135).

Опонент зазначив, що подана дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 103 – Науки про Землю, є актуальною, основні наукові положення і висновки є обґрунтованими та достовірними, достатньо висвітлені у наукових публікаціях. Результати дослідження отримано авторкою самостійно й у співпраці з науковими керівниками. Їх апробовано у поважних періодичних виданнях категорій А і Б, оприлюднено на численних міжнародних і всеукраїнських форумах. Гречко Аліна Андріївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 103 «Науки про Землю» (галузь знань 10 Природничі науки).

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради.

"Проти" 0 членів ради.

"Утримались" 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує / відмовляє у присудженні

Гречко Аліні Андріївні

(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача у давальному відмінку)

ступінь / ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки
(галузь знань)

за спеціальністю 103 – Науки про Землю
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Голова разової спеціалізованої вченої
ради

(підпис)

Ачасов А. Б.
(прізвище, ініціали)